

„EDINOST“

izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, iz Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.—, . . . 4.50 za pol leta . . . 6.—, . . . 9.— za vno leto . . . 12.—, . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej oz. naročbe brez priložene naročnine se uprava ne sprejema.

Poslatište številke sprejemajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnništvo** ulica Molino picolo hāt. 3. II. nadst. Naročnino in oglašje plačevati loco Trst. Odpete reklama cije so proste poštnina.

„V edinosti je moč“.

Hrvatje in Srbi.

Razmerje med Poljaki in Malorusi na severu in razmerje med Srbi in Hrvati na jugu monarhije avstro-ogerske — tu imate pri rokah ključ za razrešenje te velike in na prvi videz nerazrešljive uganjke: kako je mogoče, da gospodujejo v tej monarhiji avstro-ogerski Nemci in Madjari, kako je mogoče, da ob tolikem številu Slovanov v monarhiji, kraj sto in stokrat dokazane lojalnosti istih in kraj vse njih bogate nadarjenosti vendar-le ne morejo priti do onega vpliva na notranji razvoj ter na vnanje nastopanje države, kakoršen vpliv bi bil primeren ne le njih številu, ampak tudi važnosti, ki jo brez dvoma imajo za obstanek te države.

Blagor tebi, ako moreš reči v nesreči, ki te je zadela: storil sem, kar je bilo mogoče, da odvrnem nesrečo, zlobni sosedje so hoteli drugače in zgodila se je njih močnejša volja. Žalostna je sicer taka tolažba, a vendar je tolažba. Take tolažbe nimamo mi avstrijski Slovani, ker smo sami krivi svoje nesreče, na koji trpimo. Nismo hoteli reči, da mi Slovani nimamo zlobnih sosedov, hotečih, da bodi zlo med nami. Imamo jih in še koliko in kakšnih! Tudi mi imamo zlobnih sosedov, ki so se od nekda in se še danes utikajo v naše medsebojne odnošaje; toda mi sami smo krivi, da je obveljala njih zlobna volja, ker smo odpirali in odpiramo vrata na stečaj njihovega vpliva, kadar v svoji tradicionalni slovanški neslogi hočemo ponagajati drug drugemu, bratratu.

V grešni lahkomišelnosti, provzročajoči, da ob našem medsebojnem prepiru nam odločajo usodo naši — sovražniki, najdete odgovora na vprašanje: zakaj mi avstrijski Slovani moramo le ubogati, molčati in — plačevati, kjer bi lahko odločevali in uveljavljali svojo voljo?!

Nesrečno razmerje med Poljaki in Malorusi na jedni in med Hrvati in Srbi na drugi strani — to je rak-rana in dokler ne izlečimo te rane, malo je nade, da pridemo v Avstriji do tega, kar bi mogli in morali biti.

Nas Slovence še posebno zanima in boli

PODLISTEK.

15

Zaradi imetja.

Novela. Spisal Dobrávec.
(Konec.)

Zalesnik ni mogel pozabiti sramote, ki mu jo je napravila Milka. Res, da je bila vsem trem v Rakitniku mnogo do tega, da je stvar ostala tajna, a Vilka je vendar peklo.

Ker se je ondaj bližal šegavi pustni čas, si je Vilko hladil jezo po raznih zabavah in veselicah. Obiskoval je rad plese in društvene večere tudi v mestu, kjer so znani prekupovalci s konji posebno občudovali njegova iskra konjiča. Že marsikdo mu je ponujal za nju lepih novcev, a Zalesnik se ni ganil.

Hvalil je hitrost in gibčnost svojih vrancev ter ponosno držal za vajeti, katerih ni držal, kakor so trdili izvedenci, še nikoli posebno spretno. No, zato vendar lahko rečemo, da se je vozil kakor se vozijo drugi.

Neko noč — bilo je že bolj proti dnevu — se je vračal iz mesta domov. Nekoliko korakov

ta nesrečni in naravnost neumevni prepir med Hrvati in Srbi. In ker nas boli, se najraje izogibljemo istemu, kjer le moremo, ne le zato, ker so nam bratje jedni in drugi, ampak tudi zato, ker vidimo, da greše jedni in drugi, dasi moramo naglasiti, da je krivda avstro-ogerskih Srbov večja v toliko, da so ta medsebojni prepir razširili preko mej domačih in medsebojnih odnošajev. Dokler se ta prepir giblje v okvirju medsebojnih odnošajev, nam ostalim Slovanom ne preostaja drugega, nego da se ne zavzemamo ni za jedno ni za drugo stran ter da z vzvišenega stališča bratskega čustvovanja in obema stranima dobrohotne objektivnosti — pomilujemo ta boj. Ako pa vidimo, da jedna ali druga stran išče pomoči izven tega okvirja, ako vidimo, da se veže z ukupnim nasprotnikom, potem seveda nam nastaja dolžnost, da povzdignemo svarilen svoj glas; kajti vse te nezgode prebijemo z božjo pomočjo brez škodljivih posledic, le tega ne, da bi nad nami gospodoval tujec! V tem pogledu so mnogo grešili Srbi toli v Dalmaciji, kjer so se le preradi vezali z Italijani, kolikor tudi v Hrvatski, kjer so le preradi na uslugo zistemu, ki ni nevaren le hrvatstvu, ampak tudi srbstvu in ki je velika zapreka našemu velikemu in ukupnemu cilju: povzdigi vsega avstrijskega slovanstva do primerne uplive in ugleda v tej monarhiji.

No, velika je srditost v tem medsebojnem boju, vendar gojimo trdno vero, da dobri genius avstrijskega slovanstva vspodbudi razsodnih mož in patrijotov na obeh straneh, ki bodo jeli stopati med narod resnim svarilom: ceterum censeo . . . temu boju mora biti konec, ker nas uničuje vseh skupaj!

Na hrvatski strani je na pr. veliki biskup Strossmayer, ki v svojem prosvetljenem rodoljubju skuša blažilno uplivati na ta boj. Tudi drugih odličnjakov je v hrvatskem taboru, ki niso slepi in gluhi gledé na škodo, ki jih provzroča ta boj ukupnim koristim našim.

Te dni pa je došel odličien svarilen glas tudi s srbske strani, ki nam je zazvenel na ušesa res po slovanški. Glasilo kneza Nikole črnogorskega, tega po plemenitosti duše in slovanskem rodoljubju vrednega vrstnika biskupu Strossmayerju na srbski strani: „Glas Crnogorca“, objavil je prekrasen članek o razmerju med Hrvati in Srbi. Nočemo ugibati ta, da-li so opravičene vse trditve tega črnogorskega glasila gledé na mero krivde, ki baje pripada Hrvatem na tem boju; ako toraj abstrahujemo od par polemičnih zvokov, moramo priznati, da je pero, ki je pisalo ta članek, vodila plemenita, slovauska, za slogo vneta ter po spravi hrepeneča roka. Morda ni vsaka beseda na svojem mestu, ali celoten utis je ta, da so nameni plemeniti. Mi vsaj smo uverjeni, da bi oblika medsebojne borbe kmalu zadobila drugo, prijazniše lice, ako bi pisali le tako na obeh straneh. In ker smo ravno mi Slovenci poleg bojujočih se bratov v prvi vrsti interesovani na tem boju, in moramo ravno mi želeti najiskreneje, da preneha ta boj, uverjeni smo, da bode zanimalo tudi naše čitatelje, kako sodi omenjeni črnogorski list o razmerju med Hrvati in Srbi.

„Glas Crnogorca“ piše:

Novo orožje, ki smo ga dobili iz Rusije, ter preosnovanje naše vojske, dala sta zopet povoda znanim listom, in to o priliki dohoda generala Pavloviča iz Belegagrada na Cetinje, da naglašajo svoje mišljenje proti našemu Gospodarju, knezu Nikoli. Sedaj so ti listi velevali, kako je bojaželjnost kneza Nikole vznemirila Črnogorce in kako jih je Gospodar moral zaradi tega zvati na Cetinje, da jih umiri! Kje so večje izmišljenosti in večja brezsmisel! Črnogorce da vznemirja bojaželjnost Gospodarjeva?!

Toda pustimo te liste, ki znajo sami, da Črnogorce ne bi nobena stvar obradostila bolj, nego Gospodarjev bojni klic; a kaj naj porečemo o zagrebškem „Obzoru“, najresnobnišem organu javnega menenja hrvatskega, ki „po dolžnosti vestnega kroničarja“ registruje to smešno, a istodobno tudi zlobno izmišljotino?

Naše stališče nasproti narodnostnim težnjam naroda hrvatskega znano je slehernemu, ki se bavi z narodnimi stvarmi. Smatrajoči Hrvate rodnimi brati Srbov, od katerih jih je nekoliko odtujila zgodovina in pa zapadna kultura, a v naj-

njena mati pogledat pokojnega Vilka siroti, potem pa še v bližnje župnišče.

„Milka, kaj poreko ljudje?“

„Da se pokorim za nekdanje grehe; jaz si pa mislim: ako sem mu res kedaj učinila za las krivice, jo hočem poravnati na njegovih otrocih stotero. Meni se otroka smilita, in želim jima pomagati. Prosim vas mati, da me ne zapustite.“

„Zgodi se božja volja!“

Tri dni pozneje je Milka vodila dečka in deklico iz župnišča na prejšnji dom. Rada sta šla z njo otroka, saj jima je ljubezniva mladenka ugajala prvi hip.

„Kaj boste vi naša mama?“, jo je vprašal mali Vilko in deklica jo je pogledala milo.

„Dokler se ne povrne vajin ata; toda — če bosta pridna!“

„Bova, bova!“

Mati je stala na graščinskem pragu in ji rekla smehljaje:

„Zaradi njunega imetja!“

„Ne! zaradi njunega očeta.“

Otrokoma sta ženski vrlo nadomeščali očeta in — mater. Konec.

pred mostom, kjer je imel kreniti preko reke na svoje posestvo, je srečal našemljene kmečke vavolce, ki so se vračali liki on z večerne zabave. Ti niso bili podobni ne ljudem, ne vragom. Groza ga je obšla in nehoté se je spomnil na znamenje sv. križa. Njegova konjiča nista bila takih mislij. Kakor besna sta zdirjala s ceste, čez njive in travnike pa čez breg naravnost v vodo. Voz se je prevrnil po strmem bregu, in Zalesnik je zginit v mrzlih valovih. . . . Konjiča sta sicer zlezla na onem bregu z razbitim vozom na kopno, a ne tako njuni gospodar. — —

Še le tretji dan so našli med vrbjem zamrzlo graščakovo truplo. V graščini je bilo vse narobe: brez gospodarja, brez reda in brez vede. Vilka so pokopali s sijajnim spremstvom, a nikogar ni bilo, da bi se bil zmenil za njegova otroka.

Sosedje in znanci so ju sicer milovali, ker bosta poslej zapuščeni siroti na svetu. Ostalo jima je res še precej premoženja, a kaj je vzgoja pri tujih ljudeh, ki ne poznajo roditeljske ljubezni. . . .

Ko so ljudje tako ugibali in držali roke križem, sta se neko popoldne napotili Milka in

novejši dobi tudi politika, so bile zanjimi vedno naše žive simpatije: radovali smo se vsakemu njih vpselu in bolela nas je vsaka njih nezgoda.

To naše vedenje narekuje nam ne samo prirodno bratsko čustvovanje, nego tudi naši interesi, kajti, ako bi Hrvatska v Habsburški monarhiji zavzela samostalen položaj, kakor ga zauzumlje Ogerska, tedaj bi ona postala najtrdnjšim jezom proti valovom tujstva, ki sedaj preko iste preté izpostavljenim srbskim zemljam.

Njih spor s Srbi v Avstro-Ogerski, kateri izvira iz politike, bolel nas je in nas še boli; toda ker je narava, ki se kaže najbolje v jedinstvu književnega jim jezika, močnejša od politike, posebno od nenaravne politike, smatrali smo ta spor in ga smatramo mimoidočim. In da ga ne bi razšili še bolj, spremljali smo ga se strogo nevtralnega stališča, in vendar se „Glas Črnogorca“ niti najmanj ni zameril svojim sobratom v Avstro-Ogerski, pri katerih je našel vselej bratskega odziva.

Znamo, da je tudi Hrvatov, ki zauzumljejo isto stališče naproti težnjam srbskega naroda v kneževini in kraljevini in ki se radujejo bratski slogi, ki se je o Savinih dnevih pojavila med Cetinjem in Belimgradom; toda ako bi človek sodil po jednom delu hrvatskega časnikarstva, kazalo bi mu se, kakor da takih Hrvatov ni; a sodeči zopet po drugem delu istega časnikarstva, vidi se nam, da je tudi takih Hrvatov, koje omenjena srbska sloga žali in spravlja v skrbi. V tej slogi oni vidijo srbsko zmago in v srbski zmagi poraz hrvatski!

A zakaj tako, nesrečni bratje? Ako so Srbi in Hrvatje eden sam narod, kakor so res po prirodi, ne morejo biti interesi srbski na škodo hrvatskim. Ako vzajemnost srbskih držav doseže koji vspeh, iz tega ne more izvirati nikakoršna nevarnost hrvatski stvari v Avstro-Ogerski, kakor ji ni leta osemindesetega Srbija in Črna Gora nisti bili na škodo. Mar ni prva poslala svoje sinove na bojno polje proti tedanjemu sovražniku Hrvatov in mar ni bila druga pripravljena, da stori isto?

Toda vi se ne spominjate tega kritičnega momenta v svoji zgodovini; vi si ne predočujete, kako so Srbi, vaši sodržavljani, takrat prolivali kri z vami rama ob rami, s čemer se je najbolje dokumentovalo bratimstvo Srbov in Hrvatov, nego vi pozabljate ta historijski dogodek, katerega ne more izbrisati nobena sila več ter sodite o srbskih državah po midsobojnem, dnevnem razmerju do svojih državljanov!

Naj se ojačite Črna Gora in Srbija, pa bode to koristilo tudi opravičenim zahtevam Hrvatov nasproti madjarsko-nemški preoblastnosti, kojim potom more Hrvatska priti do svoje samostalnosti v okvirju avstrijske monarhije. Hrvati naj se ne boje za hrvatsko „posest“, ker je kdo tu, ki skrbi zanjo; razven tega sta Črna Gora in Srbija vedno nastojali in nastojati, da se moreti mirno razvijati v prijateljstvu z mogočnim cesarstvom avstro-ogerskim.

Kjer sti priroda in resnica, tam zmota ne more dolgo vladati; glas treznih in resnejih Hrvatov, dra. Barčiča in prof. Maretiča, minole jeseni v hrvatskem saboru in pa srbsko hrvatska složnost v novem dalmatinskem deželnem zboru opominjata, da ne bode več dolga doba današnji veliki moti hrvatski.

Črna Gora, vekovna predstaviteljica srbske misli, je-li kedaj dala povoda Hrvatom, da se z razlogom srdijo nanjo? Poslušajte v tem samo besedo prvega Hrvata in slavljenege svečenika, biskupa Strossmayerja, ki nad trideset let stoji v najprijateljskih odnosah jih do kneza Nikole; in da je sreče, bi se Srbi in Hrvati ugledali v nju in ne bi trošili svoje moči v midsobojnih praskah.

A „Glas Črnogorca“ ni se odzval niti tedaj, ko so se od hrvatske strani žalile največe črnogorske slave: junaštvo črnogorsko in genij vladike Rada, — ker to izzivanje pripisujemo motnim, nehrvatskim izvorom, nastalim od tod, ker je črnogorski Gospodar, knez-pesnik, najmarljiviši apostol srbsko-hrvatskega bratimstva, koje mora zmagati prej ali slej, bilo to komu milo ali žal.

V tej veri hočemo se trdno držati svojega dosedanjega pravca, in naj nam Hrvati odvrtačo to kakorkoli.

Toliko smo smatrali za svojo dolžnost, da odkrito rečemo nasemu vrlocenjenemu drugu, zagrebškemu „Obzorju“.

DOPISI.

Podgrad, meseca februvarija 1896. (Izv. dop.) Dne 10. t. m. bila je v Podgradu „velikanska“ veselica. Vabilo in program razpošljali so na vse strani. Kar je „šarih“, imeli so prednost, a zabranili so vhod samo nezlomljivim našim pravakom. Zmuznil sem se tudi jaz nekako skozi tesna vrata — ali brrr! tisto presneto žvižganje zunaj šlo mi je skozi ušesa. Bil sem notri. Sicer me je bilo malo sram, ko sem videl, da sme za menoj tudi Pavičina, ali ker so to potrpehli tukajšnji visoki gospodje, zakaj bi jaz ne. In videl sem pred seboj bršljana, slike, zrcala. Ni visoka, ni prostrana ta „sedlarjeva“ dvorana; tudi zidne slikarije niso za tako veselico — ali Bucinov Bon zna, kaj je potreba, da bode rabljiva. Samo škoda, da ni pripeljal Dubrovičev Baša Lovrance, da bi razširili še zidove. Vi, kateri ste prišli, niste tega mogli; a kar je premalo, je premalo. Ko sem pa videl pred seboj sijajne uniforme 14 ces. in kr. vojakov-godcev, razpršilo se je v meni vsako neprijetno čustvo. Ej, jako so mogočni podgrajski diurnisti, ki nam prirejajo take veselice in še celo brez vstopnine. To so mošnje! Ali kje je Frančeško Marotti? Raznašali so po vaseh njegovi agitatorji, da napravi o pustu svojim pristashom gosposko gostijo; a stroški, da se poravnajo iz one pravde, ki je bila nastala vsled razžaljivega napada besedičnega Frančeška Marottia na moža-poštenjaka, g. Slavoja Jenka. In veselili so se poznani vrline, dase zopet enkrat najedó do sita. Od druge strani vzdigoval je pogumno svojo glavo znani Matko Brajša, ozuanjeval sijajen ples „slobode“ in vabil nanj po gostilnah v Podgradu. Stikali so glave skupaj nekateri „naši“ ces. kr. uradniki in „bolni“ kontrolor Bigatto tipal si je nogo, če bo še za ples. Tedaj je stopil na dan „odsluženi“ dacar Korénov; tudi „naš“ ces. kr. notar Fran Dubrovič si je zadovoljno popravljal naočnike — saj on je proti Jenko-tu, sedaj sicer samo iz ozirov administrativnih, lokalnih itd.

Hm! to je že nekaj, ali kdo napravlja ples? Frančeško Marotti? Ne, on preveč „farbo“ kaže. Notar Frane Dubrovič? Ne, ne, on je samo kandidat, a ne protikandidat. C. kr. uradniki? Ne, ne, ne, oni so strogo nevtralni. Tedaj treba vprašati prebrisanega Brajšo; on pogleda samo v „Pozor“ ali v „odprto pismo“, in precej pové, kakó je treba postopati proti hrvatsko-slovenski stranki v Podgradu (Ej čitalničarji v Mihotičih, znate li, kaj je M. Brajša? Op. st.)

Konečno so določili, da nastopi sledeči odbor: 1. za Frančeška Marottija, njegov pobratim, dijurnist Stanić; 2. za notarja Dubroviča, njegov dijurnist Ernesto Baša; 3. za ces. kr. uradnike, sodnijski dijurnist Anton Jaksetić. — To je „odbor“. Kdo naj se povabi k veselici? Vsi, vsi, same ne gospodje Jenko, Rogač, Stemberger in Požar; Frančeški zamedli, samo da jih vidi. Ha! tudi jaz sem bil in z menoj kompar Hunjac, kompar Matko in kompar Oštar iz Račić; Stipe in Pavičina z Mun; Jože Kastelec iz Materije Iz Podgrada: Petech, Talijan „Onó“, Korenov zet, notar Dubrovič z vsemi svojimi pisarji, teletar Dekleva-Baze, Bucinov Bon in šjor Jakob Jaksetić; iz Hrušice Janez Markušinov; iz Obrova Frančeško Marotti in Tone Vodnjav. Od ces. kr. uradnikov so prišli: Šubic, Laneve in Bigatto; šumar Božić in uradni sluga Čotar in Klanjšček. Krasni spol so zastopale: gospodičina Plahta, Johanna in obe Pepici Tinetovi, 7 obrovskih deklet, poštna odpraviteljica Lenassi in Tolstovršnikova Malica; konečno pripeljali so vsi oženjeni svoje boljše polovice! Okoli 11. ure prišel je Frančeško Marotti. Zunaj je nastalo grozno žvižganje. Vstopivšemu v dvorano šli se mu nasproti „odborniki“ in M. Brajša. Njim na čelu stopal je notar Dubrovič. Žvižganje je trajalo in vsi se pogledovali blede. Po polnoči prišli so tudi gospodje Platzer, Kumar in Sfiligoj.

O veselici sami nimam kaj poročati, ker so program mačke snedle; za tombolo niso imeli, a za šaloigro niso znali. „Prevejani dijak“, to je

delo! Pisatelj popisuje „lepo“ življenje dijaka — gospod pisatelj je menda prav dobro poznal tega dijaka — kako je v velikem mestu opeharil neke poštenjake za znatne svote in kako je radi svojega „pfuj“-življenja moral pod ključ. Ni se predstavljalo, ker se ni zadovoljilo policijskim predpisom.

Ostal je tedaj samo ples. Jaz in kompareti iz Račić nismo znali plesati, šjora Jaksetiča boli noga, Kastelec ne pozna takta, a drugim smejali so se godci. Zastonj je bil kontrolor „bolan“, da se pripravi za kadriljo — ni šlo, zmešnjava, smeht

Ustopnine ni bilo, pač pa so s krožnikom nabirali za dobrodelne namene. Tudi jaz in kompare Hunjac iz Račić sva „globoko“ segla v žep. Kompare Matko, me je vprašal, kam pošljejo tisti „naš“ denar. To že izvemo.

Mene pa nikoli več ne vdobite pri Vaših veselicah. Nisem več Talijan. Rajši pojdem h „Guju“ na janca!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 29. februvarja 1896.

Državni zbor. (Poslanska zbornica).

Včerajšnja seja poslanske zbornice je bila zopet zelo važna — po zaslugi one nemške srđitosti, ki ne privošča in ne privošča Slovanu v Avstriji, da bi se razvijal kulturno. Kdo se ne spominja, kakov hrup je bil lani, kako je gmelno in treskalo po raznih nemških shodih, kako je bučalo po vejevju nemškega časnikarstva in kako je nemška levica žugala z najstrožjo opozicijo ministerstvu Windischgraetzovemu, ko se je bližala razprava o proračunu naučnega ministerstva in z istim o postavki za celjski gimnazij. In ko je prišel oni usodepolni dan glasovanja in ko je podlegla nemška srđitost, svet se vendar — ni podrł, ampak zemlja se je mirno sukala naprej okolo svoje ósi, Avstrija se ni porušila, dá: niti nemška boevitost ni trpela škode, kakor kaže včerajšnji dan v poslanski zbornici na Dunaju. Letos so torej gospoda priredili reprizo lanjske gonje proti ubogemu narodu slovenskemu in njega kulturnim potrebam, toda, Bogu bodi hvala, z istim negativnim uspehom. Predlog nemškega nacionalca Hoffmann-Wellenhofa, da se briše celjska postavka iz proračuna, je bil odklonjen 141 proti 108 glasom. Za predlog, to je proti kulturnim potrebam Slovencev so glasovali tudi — Italijani. In taki ljudje so še toli drzni, da v imenu narodnega načela kričijo proti „krivicam“, ki se jim godé na polju šolstva. Ali se ne pravi to, biti v obraz narodnemu načelu, ako se tako postopa proti opravičenim in malone elementarnim zahtevam drugih narodnostij?! Kdor tako postopa in se vendar ob vsaki priliki sklicuje na narodno načelo, je hinavec, ki se le pregreša proti temu vzvišenemu načelu. Tako postopanje znači onečedenje tega načela. Grdo in krivično je, da se Nemci upirajo slov. gimnaziju v Celju, ali od strani Italijanov je tako nasprotovanje naravnost frivolno, ako pomislimo, da Celje je daleč od Primorske in niso tam vmeš nikaki italijanski interesi. Saj molčali naj bi, ako že nočejo biti dosledni v izvajanju od njih toliko naglašenege narodnega načela. No, mi si hočemo zapomniti to laško ljubeznjivost, morda pride čas — povračila. In pomislite: v isti seji, ko so se Italijani tako pregrešili proti pravicam Slovencev, stavili so resolucijo, naj se na državnik svojih šolah tržaških uvede italijanščina kakor obvezni predmet!

Zasluzeno priznanje. V „Naši Slogi“ čitamo, da je večina deželnega zbora v Poreču po zaključanju minolega zasedanja pozvala v klubske sobo deželnega glavarja Campitellija, da mu izreče zahvalo in priznanje na „modrem in odločnem postopanju“ za časa zasedanja. V imenu iste večine je izjavil poslanec De Franceschi željo, da bi vitez Campitelli še dolgo ostal na tem mestu, na kojem uživa toliko spoštovanja od strani — manjšino prebivalstva zastopajoče večine v deželnem zboru.

G. deželni glavar je bil seveda do solz ganjen na toliki ljubavi in je zatrdil v veliko tolažbo italijanske gospode, da je njemu v veliko tolažbo to izredno počesčenje, ob kojem hoče rad pozabljati na grenkosti, ki so spojene z njegovim težkim položajem. Sledujoč je prosil gospodo, naj

mu tudi na dalje ohranijo svoje prijateljstvo, a srce njegovo bode vsikdar, kakor do sedaj, bilo za oddaljene prijatelje. Tableaux: veliko navdušenje.

K tej lepi epizodi pridodaje „Naša Sloga“, da je predsednik deželnega zbora istrskega res odločno vodil razprave, tako odločno, da je brezobzirno gazil državne temeljne zakone z ozirom na manjšino deželnega zbora, toda o modrem postopanju more govoriti le oni, ki je slep in gluhi, ali pa oni, ki se hoče le rogati starcu-dobričini, poznajoči slabo stran tega poslednjega. Gospod vitez Campitelli je nadkrilil samega sebe povodom zadnjega zasedanja, a ravno to je najprijetneje presenetilo slavno deželnozbornsko večino, koja sama ni pričakovala toliko brezobzornosti, odločnosti in strasti v zanikanju vsakega zakona in vsake pravice nasproti deželnozbornski manjšini, hrvatsko-slovenskemu klubu. V tem pogledu je gospod Campitelli res zaslužil popolno priznanje od strani svojih tovarišev.

Tako „Naša Sloga“. Nas pa bi zanimalo še neko drugo vprašanje, in menda jako važno in aktualno vprašanje. Da italijanska gospoda hvalijo „odločnost“ gospoda Campitellija, to je jako umevno in mi jim tega niti ne zamerimo.

Drugo vprašanje pa je, kako bi morali soditi o „odločnosti in modrosti“ g. Campitellija, ako se postavimo na stališče najvišjega ukaza, s kojim se je rešilo — in pred tem rešenjem morala bi se ukloniti tudi laška gospoda — vprašanje razpravnega jezika deželnega zbora istrskega?! Italijanska gospoda so pač jednostavno prezrli ta najviši sklep — in to preziranje je bolj poučno nego vsi naši dokazi —, ali mi menimo, da je med nami krogov, koji ne smejo prezirati takih sklepov in tem krogom bi bila morda dolžnost povedati jasno in glasno, kako sodijo o odločnosti gospoda Campitellija z ozirom na omenjeni najviši sklep!! Pri tem seveda ne smemo pozabiti, da „Triesterica“ ni mogla prehvaliti žive skrbi za potrebe pokrajine med ono in isto deželnozbornsko večino, koja proslavlja sedaj odločnost g. Campitellija. Radovedni smo res, kako je „Triesterica“ spravila v soglasje: najviši sklep o razpravnem jeziku, „odločnost“ Campitellijevo in pa — svojo hvalo!

Kakor vidite, živimo sicer v pokrajini kričečih protislovij, ki se vendar v veliko presenečenje vsem političkim muzikašem, konečno spajajo v blago harmonijo blagih duš.

Volilna preosnova. Odsek za volilno preosnovo je sklenil včeraj z vsemi proti trem glasom, da je preiti v podrobno razpravo o vladnem načrtu.

Italija v Afriki. Bodi nam dovoljeno, da si danes ogledamo novega junaka, ki stopi na pozorišče „crne Afrike“, da nadomesti avstrijskega vojnega beguna, vrhovnega poveljnika italijanske vojske v Afriki, slavnega generala Baratierija. To pa hočemo storiti iz jednostavnega vzroka, da pokažemo, da se naša „zaveznica“ Italija odlokuje tudi v tem, da se boré za nje „čast“ — avstrijski odpadniki. Sedanji italijanski general Anton Baldissera porodil se je v Vidmu na Laškem (tedaj še avstrijskem) dne 28. oktobra leta 1835. Sedaj je torej v svojem 61. letu. Baldissera je bil sin jako siromašnih starišev, toda bil je zelo nadarjen. Ob revoluciji leta 1848. priporočil je nadškof Zaccaria Bricito nadarjenega dečka najodličnejšim osebam avstrijskim in vsled te protekcije vsprejeli so malega Antona Baldissero v dunajsko znamenito vzgajališče „Theresianum“. Fantič se je dobro učil in po končanih naukih vstopil je v avstrijsko stalno vojsko, v kateri je dosegel čast kapitana pri generalnem štabu. Po končani vojni leta 1866. proti Italiji pa se vrli avstrijski stotnik Anton Baldissera ni odločil za Avstrijo, ki ga je vzgojila, ampak — stopil je v službo Italije! No, in tam je postal general in sedaj hoče ta bivši avstrijski štabni stotnik, a dandanes italijanski general poskusiti, da popravi to, kar je bil zagrešil njegov prednik in pa drugi. Omenimo še, da je bil Baldissera v Afriki že leta 1887. do 1889., torej ni novinec v Eritreji. Vendar pa javno menenje v Italiji izraža nekako bojazen zaradi te spremembe v vrhovnem poveljstvu, — Bog ne daj, da bi dvomilo na iskrenem patrijotizmu Baldissera za Italijo, — kajti ni

izključeno, da bode dosedanji vrhovni poveljnik Baratieri le nejevolno izvrševal ukaze novega svojega predpostavljenega, Baldissera, ki pride v Afriko z absolutno polnomočjo. Morda pa Baratierija pozovejo domov.

Iz bojišča v Afriki ni došlo nikakoršnih vestij, kojih bi bilo vredno objaviti.

Različne vesti.

Občni zbor ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda vršil se bode jutri ob 3. uri popoldne v dvorani slovanske čitalnice, na kar opozarjamo še jedenkrat čestite slovenske dame.

Doneski za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu: podružnični zapisnikar g. Jan ko Mac á k je daroval znesek 5 kron 16 stot., ki ga je potrošil v upravnem letu 1895 za poštne znamke. O priliki pogreba gosp. Franciške Metlika v Klancau se je nabralo 11 kron. Na pepelnično sredo so darovali v „Narodnem domu“ pri sv. Ivanu gg. M. Ž., F. D. in A. V. 1 krono g. Fran Karis je poslal 6 kron 40 stot., nabrane po občnem zboru mej udi pevskega in bralnega društva na Opčinah. Staroselski fant je daroval 1 krono. Višji obrtni nadzornik g. Oskar Polley je daroval 10 kron mesto venca v spomin njegove pok. tete, g. Amalijeve Mahorčičeve v Matavunu. Živelci darovalci!

Darove za družbo sv. Cirila in Metoda sprejemajo podružnični blagajnik dr. Josip Abram Corso piazzetta S. Giacomo št. 1 I. in drugi odborniki.

O smrti dr. Ante Starčevića. Glasila obeh skupin hrvatske „stranke prava“ izšle so povodom smrti prvaka in vodje te stranke v žalostinski obliki. Ta glasila priobčnjujejo krasne nekrologe o pokojniku, njegov životopis in črtice iz življenja pokojnikovega. Za danes posnemamo iz teh glasil glavne točke Starčevićeve oporoke. Iz iste kaže se jasno skromnost pokojnikova, ki jo je ohranil do zadnjih trenutkov svojega življenja. Oporoka obsega VIII. točk. Pokojnik določa, da je bil sicer želel, da naj bi se njegovo truplo pokopalo na kostanjeviškem ali sisenškem pokopališču, toda ker bi to stalo preveč, pokoplje naj se na kojem pokopališču Zagrebske okolice, toda ne na Zagrebškem. V drugi točki oporoke zabranjuje Starčević vsaki sijaj (glasbo, petje, zvonjenje, vence itd.) ter zahteva, da spremlj njegovo truplo, ki naj se shrani v jednostavno leseno krsto, jeden sam katolišk duhovnik ter naj je izroči zemlji po katoliškem obredu. Nadalje si pokojnik zabranjuje vsako javno čast in kakoršnikoli spomenik, kajti, morda, pravi skromni stariček, postavil si je spomenik v narodu že svojimi deli. Na grob pa naj se mu položi jednostavna plošča z njegovim imenom.

Luna mrknila. Kakor smo omenili že zadnjič le mimogredé, prerokovali so zvezdoznanci, da mrkne luna dne 28. t. m. ob 7. uri 21 min. zvečer. Ta nebeška prikazen razvila se je res popolnoma po „programu“, ki so ga bili izračunili astronomi. Na tisoče in tisoče ljudstva sledilo je mrknjenju, saj je bil ta prizor na nebu — popolnoma brezplačen, kar je zelo vabljivo za vse radovedne ljudi. Nebo samo ni najmanje zavidalo gledalcem, kajti ostalo je lepo jasno vsa dōbo „prizora“.

Tržaška posojilnica in hranilnica (slovenski zavod) imel je do konca tega meseca prometa gl. 69,270.96, lansko leto (1895.) imel je v istem času gl. 55,988.42 pomnožil se je toraj za gl. 13,282.54; predlansko leto, (1894.) v istej dobi, pa je bilo prometa gl. 37,129.84.

Iz teh števil se vidi, da ta naš zavod lepo napreduje in rase.

Ker so pri ustanovitvi naše slovenske posojilnice in hranilnice mnogi z glavami majali, meneči, da ne bode nič — da zaspi vse skupaj, in so še ljudi odvrčali, da naj nikar ne vlagajo denarja, mislimo, da vršimo le svojo dolžnost, ako opozarjamo slavno občinstvo na te številke, ki jasno kažejo da „Tržaška posojilnica in hranilnica“ stalno napreduje in da ima dobro podlago.

Sl. občinstvo opozarjamo na današnji inserat.

Stroški tržaške občine za cerkve. Mestna delegacija tržaška je v poslednji svoji seji odobrila razne male stroške za poprave pri cerkvenih poslopih, med temi: 50 gl. za popravke v stanovanju župnika v Rojanu; 64 gl. 55 nč. za popravo

strehe cerkve pri sv. Justu, 91 gl. 98 nč. kakor prinesek občine za popravke v stanovanju kooperatorja cerkve sv. Antona novega in 9 gl. za neko malenkostno popravo v isti cerkvi.

Pevsko društvo „Kolo“ pozivlja svoje člene na redno udeležbo pevskih vaj, ki se bodo vršile vsako nedeljo od 3. do 4. ure popoldne v telovadnici „Tržaškega Sokola“.

„Obrtnijsko društvo“ v Barkovljah naznanja gg. udom, da bode v nedeljo dne 8. marca t. l. pop. v prostorih „Društvene krčme“ izredni občni zbor. — Na dnevnem redu so dopolnilne volitve.

Veselica v Kozini. Iz Škedenja nam pišejo: Čudno se Vam zdi, kaj ne, gospod urednik, da Vas še le danes zopet obiskujem se svojo torbico. Kaj hočete, pohajkoval sem po Krasu, od koder vam prinašam nekaj dobrega. Pa tudi princ Karneval me je zadrževal nekoliko.

Kakor rečeno, pohajkoval sem po Krasu in dne 15. t. m. sem dospel v Kozino. Po tamošnjih domačinih sem izvedel, da bode tam istega dne zvečer narodna veselica, ki jo priredé tamošnji rodoljubi. Če vam je, gospod urednik, količkaj znano to selo, se ne boste čudili, da se me je oprijela tolika radovednost, da sem takoj sklenil počakati večera in prepričati se, kaj zmora tako malo selo.

Ni mi bilo žal. Že koj začetkoma sem strmél, vidé, kako ljudstvo trumoma vre v dvorano. Tu vam je bila Kozina in corpore. Mimo tega je bilo ljudstva iz Klanca, Herpelj in še drugih bližnjih vasij. Posebno so se odlikovali Rodičani, od koder je prišla kar cela gromada fantov in deklet. Vse točke veselice vršile so se točno. Deklamacija „V pepelnični noči“ odgovarjala je popolnoma času in razumu domačinov.

Tudi igra „Brati ne zna“ provzročila je prav obilo smeha. Veselico je pa zaključil šaljivi prizor „Smolarjev Lenček“, ob katerem se je ljudstvo zabavalo izborno. Vi bi se gotovo čudili, gospod urednik, ko bi videli, kako se je dostojno vedlo to ljudstvo, pazno sledeče vsaki točki.

Po končani veselici sledil je ples, pri katerem se je vse zopet zabavalo do ranega jutra. In rečem vam, da je meni boljše bilo, kakor da sem na najlepšem meščanskem plesu.

Vam pa, Kozinski rodoljubi, se iskreno zahvaljujem na taki zabavi in kličem vam: Le tako naprej! Prva poskušnja sponesla se vam je izvrstno; zato bi želel, da prej ko mogoče zopet priredite tako veselico, na kateri ne bodem manjkal niti jaz, kar vam obljubujem že danes.

Škedenjski pohajkovelec.

Posojilnica v Trnovem za II. Bistriški okraj, registrovana zadruga z neomenjeno zavezo, izdala je svoje „poročilo in računski sklep“ za II. upravno leto (1895.). Iz tega poročila posnemamo: ta posojilnica imela je v minolem letu 110.824 gl. 95 nč. prometa. Zadruga šteje 163 članov (med temi 23, ki imajo 51 glavnih deležev po 25 gl. ostalih 140 članov ma opravilna deleže po 1 gl.) Hranilnih vlog koncem leta 1895. bilo je za 54.351 gl. 19 nč. (koncem leta 1894. bilo jih je 14.527 gl. 77 nč.) Posodila je hranilnica tekom omenjenega leta 41.931 gl., vrnilo pa se je 2.252 gl. — torej so znašala posojila koncem leta 1895 53.514 gl. — Račun izgube in dobička izkazuje 463 gl. 11 nč. dobička, kateri znesek se je pridodal združnemu zakladu, ki znaša sedaj 629 gl. 03 nč.

Štrajk v Labinju. Iz Labinja pišejo dne 28. t. m.: Položenje je nespremenjeno. Štrajkovci hodijo v tropah po bližnjih holmcih ter opazujejo, da-li gre kdo na delo. Premogarne in ostale naprave stražijo orožniki. — Izgredov ni bilo nikakoršnih.

Ponesrečil na železnici. 44letni Jernej Umek, kajžar v Divači, šel je dne 26. t. m. ob največi burji proti domu. Prekoračil je železniško progó, toda v istem trenutku približal se je vlak, katerega pa mož ni čul ob tuljenju burje. Stroj je vrgel moža kakih 6 metrov v stran. Sreča v nesreči. Umek se je hudo pobil, ter so ga včeraj privedli v tukajšnjo bolnišnico. Ni pa nevarnosti za njegovo življenje.

Najnovejše vesti.

Dunaj 29. Gosposka zbornica je izvolila v kvotno deputacijo: Dumbo, grofa Kottulinskega, profa Montecuccolija, grofa Schönborna in barona Sechorja.

